

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Debrecenben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Másuttal: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő: **Rudnyánszky Gyula.**
Kiadó laptulajdonos: **László József.**

Egyesszám ára 4 fillér.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

A vasut mizériái.

— augusztus 9.

Volt idő, a mikor büszkék voltunk a magyar államvasutakra. Nemesak a Baross Gábor által megalkotott zóna alkotott rendszer miatt, hanem a Máv. tökéletes berendezése, mintaszerű kezelése és a vagyonoknak megfelelő volta miatt is. Volt idő, különösen Baross Gábor idejében s halála után is néhány esztendeig a külföld is teljes elismeréssel adózott a Máv. intézménye iránt.

Ezek a szép idők azonban elmúltak. Már az utóbbi esztendők folyamán határozottan hanyatlottak, a tavalyi vasuti sztrájk a Máv. megdöbbentő hiányosságairól rántotta le a fátyolt s tisztán látta a meglepett közvélemény, hogy Baross Gábor remekbevaló alkotása romlásnak indul. Nemesak hogy vesztegel a Magyar államvasut, de egyenesen hanyatlik és ha tovább tart ez a szűkmarku, protekciós, a jövőbe nem tekintő gondolkodás, deficittel fog záródni a Máv. költségvetése és nyűg lesz az ország nyakán, éppen úgy, mint az orosz vasutak.

A mint az ország ügyei rendszeres kerékvágásba zökkennek, sok tennivaló vár a vasutak dolgait intéző kormányra.

Várjuk mindenekelőtt az olyanaira hasznosnak és üdvösnek bizonyult zónatarifa rendszer tökéletes helyreállítását. Már néhány éve annak, hogy a személyszállítás terén azt az újítást léptették életbe, hogy a legnagyobb távolságokra való utazás díját 25 és 30 százalékkal felemelték, amivel felette megdrágították az utazást. Mire való volt ez az újítás? Nem jövedelmeztek-e a megdrágítás előtt is eleget a magyar államvasutak? Szükség volt-e erre a díjfelemelésre akkor, amidőn a Máv. Baross Gábor alatt az lett a kitűnően bevált elve, hogy minél többen, csaknem az egész művelt nyugat átvette tőlünk a zóna-tarifa rendszert s alaposan kifejlesztette. Németországban már olcsóbbá tették az utazást, mint a milyen a zóna-tarifa rendszer volt, ezenfelül rendkívül olcsó körutazási jegyeket bocsájtanak az utazó közönség rendelkezésére. Néhány márkaért 20—50 állomáson is kiszállhat egy-két napra az utas, hogy dolgát elvégezhesse. Így természetesen elérték Németországban azt, hogy a legutóbbi tiz esztendő alatt éppen megduplázódott

az utasok száma. Nálunk azonban visszafejlesztették ezt az intézményt, ma Magyarországon vannak a legdrágább vasutak.

Nagy hátránya az újabban épülő vasutainknak az is, hogy nagyon is nagy súlyt fektetnek azok hadászati jellegére; a leghetlenebb hegyeken-völgyeken vezetik keresztül, ahol az ipar és kereskedelem, nemkülönben az utazó közönség alig látják hasznát.

A teheráruforgalomban nagy hátránya egyes ipari termelőknél a szállítási kedvezmény, melyet csak partfogó alakoknak adott meg az utóbbi években a kormány. A legtehetősebb ipari vállalatok a legmesszebbre menő szállítási kedvezményben részesülnek a Máv.-tól, míg az életképes kezdő iparágak, melyeknek művelője nem bír protekcióval, támogatás nélkül tengődnek.

Sok kívánni valója van még a Máv. személyzetének is. A fizetések aránytalanok s a kisebb rangsorban levők, akik munkával is túl vannak terhelve, nyomorogni kénytelenek a büszke és hatalmas Máv.-nál.

Szóval a nagy államvasutak rendezése és a szükséges ujitások sok dolgot fognak adni, de el kell végezni ezt a munkát, ha csak azt nem akarják, hogy a Máv. hiánnyal zárja számadásait.

Politikai hírek.

— **Pichler édes apja.** Megboldogult Pichler Győző édes atyjának, tudomás szerint, az volt a különlegessége, hogy elesett a kápolnai csatában, erről azonban tudomása nem volt. Pichler atyjának a szerepét legújában gróf Tisza István játszogatja nagy előszeretettel. Azt hiszi, hogy él, pedig bizony meghalt. Ismét cikkez az „Az Ujság”-*ujságban*, szólván ezuttal „A szabadelvűpárthoz”. A halóról menekülni óhajtó patkányokhoz hasonlítja a kiválni akarókat, kik a hatalom politikáját támogatják, „de cserben hagyják azt a megpróbáltatás perceiben.” E helyett együttmaradásra inti a pártot, melyet ő tett tönkre, hogy a *békés kiegyenlítés* ügye egész erejükkel rendelkezessék. Ő maga kész félrevonulni, de csakis a megoldást *biztosító* alakulás kedvéért. Ez egyért' kész „mindent feledve, kezet nyujtani ellenfeleinek.” Csakhamar megbánja az elhamarkodott lemondást, kijelentve, hogy vannak üdvös feladatok, amelyek munkájából „részt kérne a maga számára is.” Imé, ez Tisza

István: a szabadelvűpártot továbbra is a maga hatalmi céljainak jégvermében akarja tartani és jobb jövő reményében újra felkínálkozik. Megteszi azt a tréfát is, hogy egy helyen „normális észjárást” emleget. Pompás! A szabadelvű pártnak azonban jusson eszébe Pichler Győző, a ki a fia kortes útjában részt venni kívánó öreg urnak ezt sürgönyözte vissza:

— „Bleibe! Du bist ja bei Kápolna gefallen!” (Maradj, hiszen elested Kápolnánál.)

— **A lipót-szentmiklósi választás** befejezéséről még a következőket jelentik:

Mikor kihirdették, hogy Lányi lett a kerület képviselője, rettenetes pánik tört ki. A fanatizált nemzetiségi választók az eredményvel nem voltak megelégedve, retentenes ordítózásban törtek ki s minden, ami kezük ügyébe esett, izzé-porrá zúztak. Majd fenyegetőleg léptek föl a választás funkcióit végző férfiak ellen. Szokoly vasczi jegyzőt, mikor a választási helyiségből kilépett és kocsijára ült, a felizgatott néptömeg lerántotta a kocsiról s félholtra verte. A katonaság szuronyt szegezve ment segítségére s csak nagynehezen tudta súlyos sebektől borítva lakására szállítani. Most élet-halál között lebeg. Ugyanezen sors érte Pereszlenyi Miklós jegyzőt is, kit a tömeg véresre vert. A katonai parancsnok szigorú utasítást adott ki az utcák megtisztítására. A legénység szuronyt szegezve rohant előre. A tömeg azonban még erre sem tágitott. Szörnyű pánik fogja el a Lányi-párti választókat valamint az összes Lipót-szentmiklóson tartózkodó magyarokat, mert a feldühödt pániszlávok véres bosszút lihegve járják be az egész községet. A zavargás még egyre tart. Katonai őrségek járják be az egész vidéket.

A nagy válság.

— augusztus 9.

Apró mozaikokból telik ki nap nap után a válság krónikája. Politikai körökben sokat foglalkoznak Tisza István cikkével, a melyben a szabadelvű párt tagjainak ad oktataltan oktatást. A másik nagy ujság, ha annak nevezhető, az, hogy báró Fejérváry Géza augusztus 16-án ismét Budapesten lesz. — Azonban nemesak az hozza haza, hogy a király születése napján ebédjével kudarcot valljon, hanem missziójának befejezése. — Neki és társainak szeptember 15-ike előtt menniök kell, mert különben a mondott napon kiverik őket az ország házából, melyet minden cél és értelem nélkül, törvény és szokás ellenére hónapokon át zárva tartottak; tehát még egy kísérletet kell tenni, hogy az elnapolást utólag igazolhassák.

Báró Fejérváry még egyszer felfogja szólítani az ellenzék vezérférfiát, hogy mondjanak le a nemzeti politikáról, hogy foglalják el az általa bitorolt helyet az ő politi-

Gőzmosóda

Debrecen, Széchenyi-utca 42.

Telefon 323.

Gyűjtő-kocsi.

kája alapján. Báró Fejérváry az 6. második ajánlatát augusztus 19-én szándékozik a vezérférfiak elé terjeszteni.

A jó öreg darabantgenerális bátran tovább fűrészelt a fardt esontjait a csodatevő karlsbadi vízben: egészsége ebből lenne és megtakarítana két felsülést, mely augusztus 18-án és 19-én vár rá.

Jobban tenné, ha szépen lemondana előbb és elmenne Grácba, mert az ilyen miniszterség után járó penziót nem illik Magyarországon elkölteni.

Pitreich és Bihar nyilván abban a meggyőződésben élnek, hogy a magyar ifjúságnak nincsen jobb vágya, mint önkéntesen jelentkezni katonai szolgálatra. Tegnapi mindkét rendeletet bocsátanak ki az egyévi önkéntesek folyamodványainak okmányolása és az önkéntes belépésekhez szükséges igazolványok tekintetében.

Ezuttal a hatalmas hadügyvérek igen kegyesek és mindenképpen igyekeznek a jelentkezők kedvében járni, mint ezt a rendeletek következő része igazolja: „Az önkéntes belépéshez szükséges igazolások tekintetében a véderőről szóló 1889. évi VI. törvények végrehajtása tárgyában kiadott utasítás I. rész 146. §-intézkedik. Az ebben foglalt fentartása mellett további rendelkezésig megengedem, hogy az önkéntes belépés esetében az említett szakasz 1. a) pontja alatt előírt „belépési bizonyítvány” esetleg a születési és az illetőségi bizonyítvánnyal, valamint egy a belépni óhajtóval felavatása előtt a csatolt minta szerint felveendő jegyzőkönyvvel pótolható és hogy az apai (gyámi) bejegyző nyilatkozat két tnu aláírásával igazolható legyen.”

Az ischli hírekkel ellentétben a honvédelmi miniszteriumból eredő információk azt jelentik, hogy a most szolgálatban levő harmadévüket betöltő katonák hazahoztatásának kérdése már el van határozva. E szerint a harmadévüket szolgáló katonák szolgálati idejük kitöltése után elbocsátatnak. Hogy azonban ezeknek helyét kikkel és miképpen pótolják be, az iránt még nem történt intézkedés.

A modorosság.

Írta: Zöldi Márton.

Metternich herceg szerint a legesiszoltabb orosz is magában hord egy rabiatustatárt s ha az orosz ingereljük, nyomban a benne rejlő tatár néz velünk farkasszemet. Ugyanez áll minden színészre nézve, természetesen azzal a különbséggel, hogy az előadó-művészet felkentjei nem tatárokkal, hanem apró „Delobelle”-ekkel szaturálva járnak közöttünk.

Ki ne ismerné Delobelle-t, Daudet ez utólráható művészettel megrajzolt színészalakját, a modorosság e remek prototípusát, kinek minden gondolata, érzése, szívdobbanása hatásra számító külsőség, ki neje temetésén, midőn a legigazabb fájdalom hasogatja érzéseiben nem szegény keblét, még akkor is időt szerez, hogy e drámai jelenet-hez méltó pozitúráról gondoskodik.

Nálunk ez alakot a színpadon Szigeti József mutatta be, oly hatalmas és humor-tól duzzadó szerepet teremtve belőle, mely kedélyünk minden parányát elejétől végig művészi gyönyörűségekben ringatja. — És mind e mellett kénytelenek vagyunk bevallani, hogy maga színpadunk e régi titánja sem ment minden modorosságtól az életben. Például nagy intelligenciája mellett szereti az egyszerű parasztészjárásu embert affektálni és e „modort” Tóth Vilmos volt belügyminiszterrel szemben is igen klasszikusan tudta érvényesíteni. Valami ankét

A kecskeméti szabaddalvó kör vasárnap tartott közgyűlésén a kör feloszlását határozta el azzal az indokolással, hogy a tagok kötelezettsége 1904-ben leárt és az 1905. évben megújuló ciklusra felvéle nem jelentkeztek tagok.

Budapestről táviratozza tudósítónk, hogy egy újságíró Kristóffy József belügyminisztert meginterjúvolta. A belügyminiszter az újságíró azon kérdésére, hogy mi igaz a választói-jog reformjáról szóló hírből, — így nyilatkozott:

— Az általános választói-jog reformjáról szóló törvényjavaslatot nem fogom szeptember 15-én beterjeszteni a t. Házhoz, mert a rengeteg anyag-halmazzal nem vagyunk készen. Igaz, hogy a törvénytervezetelen dolgoznak. Az előkészítési munkát Némethy Károly osztálytanácsos végzi. Öt biztam meg ezzel s egyuttal a választási eljárás tanulmányozására több miniszteri hivatalnokot külföldre küldtem. Így Petrovics Elek min. titkárt Ausztriába és Németországba, Illosvay Bálint miniszteri titkárt Franciaországba, Belgiumba és Olaszországba. Nagyon korai tehát a választói-jog reformjáról olyan határozott formában beszélni.

Uj alap.

— augusztus 9.

A világ leghatalmasabb szónoki remeke a Hegyi beszéd, melyet a názáreti Jézus tartott az ő népének. Egy új világrend épült fel a kijelentéseken, melyek elesendültek ajakáról az Embernek s mintha most is hallanók néma zugását a Szóznak, amint utat hasít magának a pogányság megátalkodott éjszakáján keresztül. — Mindenütt fény és világosság, üdv és béke árad szét belőle; s a föld újból magára ölti elfeledett ifjúsága virágos köntösét, mert eljőve a szeretet és igazság országa.

És a csodatevő Hegyi beszéd teremté minden. — Az ige új lelket adott a világnak.

reperálgatta akkoriban a nemzeti színház akkori fiánciát és Tóth Vilmos belügyminiszter azt találta megkockáztatni, hogy a nemzeti színház művészeinek fizetése egy kissé túlságos, mert hát némelyiké nagyobb a miniszteri tanácsosénál, sokasé egyenlő az államtitkáréval, sőt — horribile dictu! — olyan is van, mely megközelíteni iparkodik a miniszterét, holott ezeknek az uraknak mennyi tömörkedet kell tanulni, küzdeni, taktikázni és a mi fő, mennyi ideig kell várni és imádkozni, hogy elődük kegyvesztett vagy nyugdíjazott legyen.

Szigeti József az ő „modorával” ilyen kép választott:

— Már kérem, én csak a mondó vagyok, hogy a mi színházunknál iskolavégzett, okleveles ember a kórusban is akad, van vagy három négy ssiamüirónk; ha jól megszoritjuk államtitkárnak vagy miniszternek való talentum is találkozik itten. De már arra a fejemet teszem, hogy az összes miniszteriumokban egy se tudná elcsinálni „Vén bakancsosban” a „Frici-t, pedig nem is nehéz szerep.

Persze Szigeti Józsefnek még modorosságán is zseniáltság csillog keresztül. És itt sietünk egy distinkcióval. A valódi művész, az Isten kegyelméből való színész, csak az életben lehet modoros, a színpadon soha. Ott, hol lelke szárnyakra kap, hol tehetsége a géniusszal élekezik, hol művészi egyénisége, temperamentuma önállóan iparkodik érvényesülni, ott a művész megszabadul a modorosság tehetség nyugzó

Hol van az az ajak, hol van az az ihlet, amely elmondhatná a mi nemzeti tragédiánk Hegyi beszédét? Szent hazánk örökkévalóságának minden földi erőkon felül való hirdetését, azt az egyetlen és diadalmas hitvallást, mely csak győzni tud, de el nem bukhatik soha?

Egy új magyar Messiást várunk, olyat, a melyet eddig csak egyet teremtett a história: Kossuth Lajost. Lehet, hogy elérkezett, itt jár közöttünk, szemlél, lát és tapasztal s majd egy napon megszólal, hogy azután csak ő rá hallgassanak és tőle tanuljanak, mindenek.

De lehet az is, hogy még ott rejtőzik az idők mélyében és születését világra szóló megnyilatkozások fogják hírül adni.

Hanem ez csak a jövő, talán ábrándnál nem is egyéb, pedig az aggódó honfigondó ma nem vesztegelhet az utópiáknál. A jelennek nincsenek érvei a morfondirozásra, a darabant kormány nem hederit a nagy nemzeti álmokra. Fejérvárynak adó kell és katoná. Pedig mi tem adunk neki se adót, se katonát. — Mert ha adnánk, szolgaságra jutnánk. Igaz, hogy akkor álmodhatnánk szabadon és végtelenül, mert Bécsnek nem lehetnek veszedelmesei egy szolga nemzet álmai, de hát nekünk mégis csak többet es egy sivar, de nem reménytelen való, mint a képzelet korlátlan csapongása. — Annyit mindenesetre megér nekünk a mai helyzet, mint a hatalomnak Magyarország — nemzet nélkül.

S hogy mennyire éghet odafönn a jó császári uraknak a talpuk alatt a föld, mutatja az, hogy folyvást új alapokat keresnek a kibontakozásra. E találkozások közül alig lehet komolyan venni egyet is, arra azonban mindenesetre jók, hogy megmutassák: milyen kényelmetlenül viseli már a kamarilla a hosszú válság Ne-sus-ingét.

Mindamellett a magyar vezényleti nyelvről hallani sem akarnak, ellenben keresik a kibontakozást a koalíció nélkül és mellőzésevel.

Nekik már nem elég illetékes a szövetkezett ellenzék, ők egyenesen a nemzettel

bilincseitől és mint a rut megszokás által reá aggatott sallangokat szenvedélyesen eldobja magától.

Mert a modorosság semmi egyéb, mint a tehetetlenség elpalástolására szolgáló formulák sokasága és így a modorosság épp oly sokszerű, mint maga a tehetség, melynek pótlására tolatkozóan jelentkeznek.

Azoknak a színészeknek, kik csak szerződésükönél fogva művészek, a modor az egyetlen várak; ez segíti őket kétes diadalhoz és biztos kenyérhez.

Színpadjainkon a modorosság leginkább a szavallásban jelentkezik. Csaknem félszázadon át grasszált nálunk az a kegyetlen és a németektől importált deklamáló hanghordozás, mely mint a tó hulláma megátalkodott egyhangúsággal hőmpolyogteti habjait, míg hátán szerelem, féltés, gyűlölet, hosszú és egyéb érzés vagy szenvedély ugyanegy tempóban uszkál szín és élet nélkül. E deklamáló modor (melyet Egressy Gábor kaptára szedett beszédnek mondott), még ma is gyakran megcsendül színpadjainkon; az új, egészséges s mi fő, természetes beszéd irány, mely nemzeti színpadunkról sugárzik szét, még nem tudta teljesen kiirtani.

De ha a színpadi modorosság művészi élvezeteket minduntalan bosszantóan csökkentik is annál mulatságosabbak azok a modorosságok, melyet egyes színészeknél a magánéletben tapasztalunk.

Mert a modoros színész, ki a színpadon begyakorolt sémák szerint döngeti a színpa-

akarnak beszélni. Hát csak beszéljenek, ha tudnak, de nem lesz köszönet benne, mert a magyar nemzeti öntudattal nem lehet pacakázni. Ez olyan fenséges hatalom, hogy a ki a felség jogait tiszteletben nem tartja, menthetetlenül elveszett.

Hallunk olyan meséket is, hogy megakarják vesztegetni a nemzetet a hátralékos adók konvertálásával és egyéb anyagi előnyökkel. Páratlan bohóság. Hát így ismerik ők a magyart? Ez az ország sohasem adta el a lelkiismeretét! Voltak és vannak árulói a nemzeti ügynek, mindig akadtak olyan könnyűvérű lovagok, a pillanat kalandorai, akik vakon beszegődtek a hatalom zsoldosainak, de ezeket kivetettük keblünkől örökre, s ha eljön a megváltás, a béke és rend korszaka, ők lesznek a mult bolygó Ahaszrusai.

Fejérváryék tehát a gyomorhoz föllebeznek. Innét akarják kikezdeni a nemzetet, akként remélik eltántorítani a népet a szövetséget ellenzéktől, a mely pedig az ország egyetemes akaratának a letéteményese, s hogy a jövőben is az marad, az iránt kétségeink egyáltalán nem lehetnek. De elvégre az azoknak a jó uraknak a maguk szempontjából igazuk van. Nehogy azt mondhasa az ország, hogy kísérletet se tettek a közlekedésre, hát megmutatják, hogy ime igenis itt van az új, sőt legújabb egyezkedési alap, méltóztatások felépíteni rajta a kibontakozás palotáját. Az épület kiképzésénél a legelsőrendű feltétel természetesen a góth, illetőleg germán stíl alkalmazása, a magyar vezényleti nyelv pedig feltétlenül mellőzendő.

Elég volt a hitegetésből és komédiából. Ne üzenek rut játékokat velünk, mert nem viszünk egyenlő értékeket a küzdelemben. — Amott csak a rideg önkényuralom árnyképei kísértének, a mi jogainknak ezeréves mult adott tartalmat. És mi ezeket a jogokat feláldozzuk a nagyhatalmi régeszmékért? Teljes erővel vessük magunkat a jelenre, jusson eszünkbe, olyan időket élünk, hogy minden nap egy esetét nyerhetünk, de veszíthetünk is. És ha elveszítettük, ki tudja lesz-e még egyszer a magyar népnek Messiasza?

„U—g.“

Tollhegyen.

Kazodatok.

— augusztus 9.

Eger a katonai botrányok városa. — 1889 ben történt, hogy itt a katonatisztek (Meduna, Nugent és társaik) összekaszabolták Horváth Béla városi alkapitányt, a mért őket csöndesebb magaviseletre intette.

Országos felbuzdulás következett ebből.

E sorok írója éppen abban a vagonban utazott, a melyben a Miskolcra oda siető Albori tábornok fogadta az egri esetre vonatkozó jeleket.

Mintha e percben is hallanám a tábornok szavait, melyek a folyosóra is kihangzottak:

— Lássák — mondá, persze németül, — mit tehetünk a tisztek érdekében!

Jól tessék megérteni: a tisztek érdekében szorgoskodtak, a hatósági személy összekaszabolása egészen a maga rendjén való dolognak tekintették.

Itt van a legújabb egri eset. Vadoláb bakák belekötnek a magyar fiúkba. A hadnagy karddal vágott a rendőr felé, a ki — igen helyesen — a támadó katonákat szoritotta kifelé a multság színhelyéről. — Igaz, hogy aztán a hadnagy húzta a rövidet. Hanem a katonaság — anélkül, hogy erre nézve felhatalmazást nyert volna a polgári hatóságok részéről — sortűzet adott háromszor, halottak és sebesültek véres tetemei borították a színhelyet. Mert a fegyveres vadolábokat meg kellett védeni a velök elbánnó fegyvertelen magyarok ellen.

Hát ez a két eset is arról tanuskodik, hogy a magyar hadsereg szellemét, mely most megszálló, idegen zsoldoshad módjára viselkedik közöttünk, magyarrá kell tenni és az egészet kiveenni ama gonosz és buta kezéből, a melyben most van.

Követeljük a magyar vezényszóval vezényelt, nemzeti jelvényekkel ellátott, magyarul, magyarok által és magyaroknak nevelt önálló magyar hadsereget.

Az újabb egri eset újabb *momento* a nemzetre nézve!

NAPI HIREK.

A csendőrség és a katonai behívók.

— augusztus 7.

A legnagyobb izgatottsággal várják, hogy a honvédelmi miniszter rendeletét mikor függesztik ki a csendőrségnél és hogyan fogdossák össze a katonaszökevényeket, akik nem olvasták el a csendőrségnél kifüggesztett miniszteri rendeletet, vagy nem hajlandók a törvénytelen kormány parancsának engedelmeskedni. Ez a rendelet a megfellebbezésre szánt tartalékosokon és póttartalékosokon kívül legközelebből a csendőrséget érdekli, mert nem közönséges dolog az, hogy ebben a nyári melegben a csendőrségnek kell a rendeletnek érvényt szerezni, és a katonaszökevények után vad hajszát indítani.

Munkatársunk tegnap kint járt a csendőrlaktanyánál, hogy a híres rendelet megérkezett-e, kifüggesztett-e már és hogy megfigyelje a legénység hangulatát a rendelettel szemben. A hosszú folyosókon alig járkal ilyenkor egy-két ember, a legénység szétszéledt falukra és pusztákra, úrjártokra. Munkatársunk a honvédelmi miniszter rendelete után érdeklődött: megérkezett-e már és mikor függesztik ki? A rendelet még nem érkezett meg, de mindennap várják. Sokan csak munkatársunk beszédéből értesültek arról, hogy milyen nagy dolog készül. Nem is csoda. Ezek az emberek hosszú, nagy utakat tesznek a pokoli forróságban a poros, nap égette országutakon vagy a hegyek ösvényein, az elfonnyadt elikkadt erdőségekben — ha hazajönnek fáradtan, nem érnek rá arra, hogy úfságot olvassanak.

A hit a legnagyobb elkeseredéssel és elégtelenséggel fogadták. Ugy értelmelték, hogy a katonai behívókat minden egyes helyre, eldugott kis faluba, messze fekvő tanyaiba neki kell széjjel hordaniok. Többen így beszéltek:

— Mégis csak embertelen igazságtalanság, hogy a nehéz szolgálaton kívül még a katonai behívók széthordását is ránk bizzák.

lakat, az életben sem akar banálsan gondolkodni és érzéseit közönséges ember módjára kifejezni. Annnyira hozzá szokik az elmagyazoláshoz, hogy az szinte második természetévé válik.

Hetényi igazgató például oly virtuozitással tudott sopánkodni, hogy a ki őt hallgatta, kész volt elhinni, hogy ez a derék ember már legalább háromszor halt meg éhen családostul. Egyszer Somogy megyében néhány földbirtokossal borozva, sietett felírni előtük helyzetét. És ez a helyzet természetesen tele volt a nyomor minden elképzelhető és elképzelhetetlen ostorcsapásaival.

Az egyik földbirtokos megunt a mód és végnélküli sopánkodásokat hallgatni és így vágott közbe:

— Ugyan, bagyja már el a sirást, direktor uram. A mi megyénkben bizony nem fog éhen meghalni, küldök én holnap egy három mázsás disznót. Abból csak jóllakhatik.

Majd meglátom, mondá Hetényi, nem minden bizalmatlanság nélkül.

Fölösleges mondanunk, hogy a somogyi földbirtokos beváltá ígéretét és másnap a legközelebbi ártányok egyike turta a földet az igazgató lakásának udvarán.

Egy hét múlva ismét találkoztak.

— No, direktor ur, bevált-e a küldemény?

— Megjárja — mondá a sopánkodások negyestere — de az ur is olyan, mint

a többi: három mázsás disznót ígér és két-százkileneven fontos malacot küld.

Egy másik színésznek modorává vált, hogy leghétköznapibb gondolatjait is shakspereri mondásokkal fejezze ki. Azon alul nem adta. Ha pld. vasárnap töltött káposztját nem ehetett, kész volt Learrel felsőhajítani:

Oh nyomor! csipésed éles...

Ha a kellékes valami rekvizitumot nem hozott meg rendesen, othelloi szavakkal menyörgött felé:

Esküszöm, halhatatlan lelkem üdvére, jobb lett volna vaknak születned, mint sem hogy engem ingerelj!

Ha a pincér a hitelt meghosszabbította, ollágyulva Antonius szavait rebegte: És Brutus derék, jó férfiú.

Egyszer egy nagy társaságban volt, hol vacsora közben a rendesnél valamivel többet ivott, mi természetesen csak emelte shakspereri hangulatát. A társulat nagy kegyelettel beszélt nagybátyjáról, valami híres emberről. A nint e szót „nagybátyám“ ki-ejtí, színészünk közbekiált:

... Az a vérnősző barom...

A társaság elképedve néz a közbekiáltóra, az maga is roppant zavarba jön és hebegve bocsánatot kér, hogy ő csak Hamletet bátorkodott citálni, ki úgy látszik, nagybátyjáról nem a legjobb véleményt táplálta.

Vagy nézzük csak Kassayt, a népszínház e jelességekben bővelkedő komikusát, ki elhitette magával, hogy az ő szerepköre

roppant alacsony faj, mely egy önrzetes művész becsúgyát semmiképp sem elégítheti ki. Kárpótlásképp tehát azon igyekezik, hogy legalább az életben játszhasa a tragikus. Világgyűlöletet hirdető arccal, Napoleonszerűen összeszorított ajkkal jár-kél a város utcáin és csak néha áll meg, mint a kétségbeesés néma szobra egy-egy antikvárus bolt előtt. Otthon Schopenhauert és Leopardit olvassa, Byron nem elég pesszimista neki.

— Játszík-e ma, Kassay ur? — kérdi a minap egyik ismerőse.

— Nem, — válaszol művésznünk vigasztalan tekintettel — én ma csak fellépek.

De a modorságnak egy különös neme akkor harapódzott el ijesztő mértékben, mikor a népszínház virágzásnak indult. Az olesó dicsőség — a színészek ez aranyhegye — mindenkit arra csábított, hogy paraszt-színész legyen. A borjuszájú ingujj s a lobogó gatyaszár kultuszának azonban meg volt az az árnyékoldala, hogy a színészek egy java része elparlaglasodott és oly tempóhoz szokott, hogy határozottan élvezhetetlené vált más darabokban.

Hubay például egy előkelő lovagot játszott s minthogy a sugót nem hallotta, haból ilyen kacskaringósan extemporirált:

— Kedves grófnő, kutya legyek, ha nem állok a kötélnek.

A derék Halmy ezt az irányt remekül tudta szatirizálni. Ráfogta Réthy bácsira, hogy az a vidéken valahol Horációt játszott.

A szegény esendőre eleget küzd a kóbor cigányok, futó, erdőben rejtőzködő betyárok, kuruzsló és javasasszonyok kikutatásával — a miniszter se kívánhatja tőlünk, hogy ezekkel a behívókkal megzavarjuk minden ház nyugalmát és mindenhol összetűzzük a lakossággal.

Valaki azután megmagyarázta, hogy nem a katonai behívók széthordásáról van szó, hanem arról, hogy a kifüggesztés után nem jelentkező tartalékosokat, mint katonaszökevényeket fogdossák össze.

Erre a híre a legénység elkeseredése még jobban nőtt.

A csendőrségnél igen elítélően beszélnek a rendeletekről.

A csendőrség a legkínosabb helyzetbe kerül, ha a járás területén a katonaszökevényeket kell összefogdosnia. El vannak készülve arra, hogy a nép kapával-kaszával támad rájuk. A csendőrök pedig ilyen megfontolatlan miniszteri rendeletért se a nép, se a maguk vérért nem akarják ontani. Mert nem vagyunk mi olyan pogányszivűek, — mondta egy csendőr, — amilyenek elhíresztelnek bennünket.

Debreceni pereg.

— augusztus 9.

Volt egy kis eső. De hajh! mi az a tenger síma tükréhez képest! Ezt a fohászt hallottuk ma egy kétségbeesett gazda embertől:

— Huncut az a vén Hatvani professzor is, mert ha a mennyekben van és csodákat mivel, hát miért nem csinál esőt Debrecen fölött!

Jönnek az angolok. Minél több népet és muskotály civist nekik, mert — a mint már mondtunk — Londonban éppen olyan szép királyi és városi tanácsosok vannak, mint Debrecenben, de debreceni hejjes pögárt csak Debrecenben láthatnak szabad szemmel! Arra is legyen gondunk, hogy előre tudjuk, mit adunk a vendégnek ingyen, mit pedig pénzért, nehogy az utolsó pillanatban meglepetés törzénjek!

Kérünk egy-egy fagyugyertyát minden gázlámpa mellé, hogy kissé látható legyen a gázlámpa!

Hamletben és az első felvonásban kurtaszáru pipával a toka között így szólította meg a kedélybeteg dán királyt:

— Szerbusz, Hamlet ecsém. Hát izé... azt halottam, hogy az apád lelke fölvetette magát a „ragyás sziklánál.”

Ez a ragyás szikla tudvalevően a Vén bakancsos-ban játszik szerepet és így szakasztottan Réthyre vallott.

De Halmi tréfáiban még tovább ment és egyszer az udvaron egész komolyan felszólította Réthy bácsit, hogy iátsza el vele vendégzerepelve Petur bánt, mert ő maga Bánkkal akar megmérkőzni.

— Nem nekem való az, szógám — szabadkozik Réthy — Tiborcot csak elmotyogom valahogy, de Peturt nem tudnám.

— Ne féljen semmit, bátya árttam én azt egészen a maga szája ize szerint. Ime egy mutató belőle. És azzal elkezdte hangosan szavalni Réthy csikós dialektusával és elparasztosított szöveggel azt a második felvonásbeli jelentést, midőn Patur ragyogó forradalmi ékesszólással Bánkot kapacitálni igyekezik az összeesküvésre:

Meráni vászoncseléd, nem kell itt soha.
Zsidó, jakhéc, héber, jordán
Makkabeus, nekem, mihelyt feje
Bubján korona van, mindegy.
Mert szent elöttem a királyom,
De már annak a vászoncselédnek
Szubordinációval sehogy se tartozom.
Hej mikor Pozsonyban kirakták
A sok bankót és kárunkulust.

Általános választói jog.

— augusztus 7.

Kacagni szeretnénk! A mi egyeseknél bűn s a mi annál a bizonyos miskolci eszmadiánál mosolyt fakaszt az emberekből; a politika lesz most a rováson.

Talán szükséges is, hogy minden gondolkodó ember megforgassa elméjében a jelen politika esélyeket. Szükséges pedig azért, mert a gondolkodás termelő erejének minden igaz embert egy és határozott meggyőződésére kell vezetnie, hogy az ország javával való kufárkodást meg kell akadályozni.

Eddig csak anyagi nemzettőkét veszélyeztettek; most... most erkölcsi kérdést dobta a forgatagba. Eddig félhettük országunk állami önállóságát, gazdasági függetlenségét, a magyar nyelv érvényesülését és álmainkat a szép jövőről. Most a tündöklő multa vetette szemét a cikázoló bársonyszéken nyugtalankodó hatalmi gőg. Általános szavazati jogot akar a kormányzó ügyvivőség.

Kimondom nyíltan a mit gondolok: a mai viszonyok között veszélyes játéknak tartom a politikai jogok legfontosabbikát boldog boldogtalannak megadni. Veszélyesnek tartom pedig azért, mert nemcsak munkásainknak társadalmi élete lesz oly kietlen sivár és a szocializmus cégére alatt saját zsebükre dolgozó izgatók által annyira felkérülnek majd azok a mételyszerű eszmék, a melyeknek hirdetői a Madách fallanszter rendszere után való vágyakozásban öntik ki lelkük minden tisztátalanságát.

Ezektől a nemzetközi uraktól féltém magyarságunkat, féltém a háromszínű lobogót.

Es Ön nagy is uram, Kristóffy uram, gondolkozott e erről a kérdéstről? És ha gondolkozott, nem mozdult-e meg a neve végén a két „f” „y”? Nem oltották önbé az abc első betűivel jó magyar iskolamesterek: „Magyar vagyok, magyar, magyarok születtem” és nem hallgatta-e ön a középiskola padjain dobogó szívvel, felesillanó szemekkel a magyarság évezredes védelmét. Hunyady, Zrínyi, Thököli, Rákóczi, a kuruok, a honvédek vitéz önfeláldozását azért a háromszínű rongydarabért?

Fejérváry báró honvédelmi miniszter korában — akkor még néha jó eszméi voltak — egy alkalommal azt kiáltotta a zajongó ellenzéknek: „Az urak sem tudják, mit akarnak. Kezdvék a magyarosítást az első lépésben: a népiszkolánál, ne a közepén, a katonaságnál.”

Thuringiának táva maradt a szája
Hogy állá ottan Andris, hátul egy
Sarokban — Andris a magyar király...
Pirulva rágtá bajuszát a magyar s te Bánk
A subáját rángattad, hogy lépjen előre.
Honnan a fityfiringós fityfenéből
Került az a tömérdék aprópénz? He?
Bánk! nem felelsz? — Belefagyott a szád?

Tovább nem folytathatta, mert Réthy olyasforma mozdulatot tett, mintha makrapipáját akarná a parodizáló fejéhez vágni és Halmi jónak látta menekülni.

Lehet-e mosolyunkat visszafojtani, ha meggondoljuk, hogy a legragyogóbb művészetnek és a legszelejtesebb modorságnak egy és ugyanaz a szülő anyja: a tetszés vágya szóval a siker. Mert a festett világ minden modorságának bírlalója meg van arról győződve, hogy az ő modora roppant tetszetős és mindaddig hiszi azt, míg a modora őt magát is birtokba nem veszi és szánalmas fabábbá nem degradálja.

De mikor tetszést aratni oly édes! Ezt mondta Atta Troll is, Heine világgűlölé medvéje.

E medvének a művészhusága minden művészettel foglalkozónak közös vonása. Hanem persze a hivatottból művész alkot, a hivatlanból pedig modoros fajankót, vagyis szánalmunkra és mosolyunkra egyaránt érdemes Delobellet.

Ezt kiáltjuk mi most önnek Kristóffy ur! Ki kell terjeszteni a választói jogot. Erre szükség van. Ez az első lépés. A magyar nép nagyobb rétegeinek kell részesülni politikai jogokban. Annak a magyar népnek, akit át tud hatni a nemzeti öntudat gondolata.

Ez a feladat azonban nem Önre vár Kristóffy ur! Megteszi azt a magyar törvényhozás. És nem úgy, a hogy ön akarja.

Vigyázni fognak arra, hogy abból a három színből ne hogy elsikkasszanak és ne hogy politikai életünket nemzetközi urak érvényesülési terévé avassák fel.

Ki kell jelentenem, hogy a tisztesség szocializmusra, a mely a munka megbecsüléseért, a munkás érdekek jogos megvédéseért küzd, öntudatosan és kerülve azt az anomáliát, hogy a jogot akarván, mások jogai ellen tör és a melyik a nemzeti momentumokat megbecsüli, nem vonatkozik szavam, annak híve minden méltányos gondolkodó ember.

— **Az egyház köréből.** Vaszary Károly bíboros hercegprímás Vodiczka Imre szatmáregyházmegyei áldozópapot, a ki mintegy tíz év óta a miniszterelnökség fordító osztályában mint miniszteri titkár működik, felvette az esztergomi főegyházmegye papjai sorába. Vodiczka Imre sok nyelvet ért, munkása a fővárosi sajtónak és sűrűn szólnok a bulavári koronázó Mátyás templomban.

— **Számonkérőszék.** Nagy napja volt tegnap Debrecen város tisztviselő karának. Számonkérőszéket tartott Domahidy Elemér főispán s felülvizsgálta a félesztendei munkálkodást. A számonkérőszék reggel kezdődött. Az 1905. évi jan. 1-től, jul. 1-ig terjedő időre bírálták felül a tisztviselő munkáját. A városnál ez idő alatt 9400 ügydarabot intéztek el. Délután a rendőrség működését vizsgálta meg a főispán, a ki úgy a város, mint a rendőrség munkájával meg volt elégedve s a tapasztaltak fölött a tisztviselőknél elismerését nyilvánította.

— **Jókai özvegye nem menaszszony.** Egyik vidéki lap nyomán a fővárosban is hire terjedt, hogy Jókai Mór özvegye a napokban jegyet váltott egy vidéki ügyvédlapszerkesztővel. Illetékes helyről most arról értesítenek, hogy az eljegyzés híre koholmány. Jókai özvegye Bártfa fürdőn nyaral és eszében sincs férjhezmenni.

— **A debreceni alispán.** A „Pesti Hírlap”-ban olvasunk Tiszának „a debreceni alispán előtt tett nyilatkozatáról.” A szeretettreméltó fővárosi sajtó tehát körülbelül annyit tud a vidékről, mint p. o. franciák Magyarországról. Mert aki a fentebb idézeteket leírta, az vagy azt nem tudja, hogy Debrecen város, nem pedig vármegye, így tehát alispánja sem lehet, vagy úgy vélekedik, hogy Hajdúvármegye a város, tehát ennek lehet polgármestere, nem pedig alispánja.

— **Bizalmas tartalmu katonai levelek.** A közös hadügyminiszter fölkerlte a magyar belügyminisztert, hogy az eljáró hatóságok figyelmét hívja föl arra, hogy a bizalmas tartalmu katonai szolgálati leveleket mindenkor ajánlottan adják föl. A belügyminiszter most ennek a figyelembevételére utasította az illetékes hatóságokat.

— **Öngyilkos öreg ember.** A Péterfa-utcai temetőben tegnap reggel öngyilkosság történt. Egy 57 éves ember vált meg az életől, mert megunta. Az öngyilkos Szőke Mihály Kovács mester, aki a temetőben egy hat milliméteres revolverrel követte el tettét. Szőke lőtte magát és azonnal meghalt. Szőke öngyilkosságát mintegy két óra múlva vették észre. A temetőből telefonon jelentették az esetet a közkörházba, a honnát Dr. Hankányi Emil ment ki a temetőbe, de már

csak a halál bekövetkezését észlelhette. Az öngyilkos zsebeit kikutatták s egy levelet találtak nála. Ebben a levélben Szőke Mihály megfogható módon bucsuzik el a világtól, amely már nem neki való volt. Az életnek — írja — nem tudott örülni, mert senkije se volt, így hát jobbnak találta a csöndes, örökös, álm országot. Megírja továbbá a levélben, hogy hajdan kovács mester volt, aztán 15 esztendeig sorompó őre volt a városnak. Szolgálatára hivatkozva arra kéri a hatóságot, hogy holttestét ne boncolják fel. Majd végrendelezik. Minden holmiját pontosan felsorolja s arra kéri a várost, hogy árvereltesse el. A befolyó összegből fedezzék a temetési költségeket.

— **Van már eső!** Több heti esőköyös szárazság után végre némi nedvességhez jutott ez a mi forróságtól és portól sokat szenvedő városunk. Vasárnap, késő délután csaknem észrevétlenül sötétült be az égboltozat, fél órájában pedig váratlanul hatalmas szélvihar kerekedett, amely az utca porát valóságos fellegekbe kavarta fel és a járókelők kalapjait messzire elvitte. Menekült is fedél alá, aki tudott. Valamivel később megindult az eső is, amely — megszakításokkal bár — egész éjjel, ugyiszintén kedden is tartott, nem kis öröme a nagy hőség miatt annyira kintzött mezei munkásoknak és a jótermést féltő szőlősgazdáknak. A környék valamennyi helységéből is esőt jelentenek.

— **Megszökött inas** Id Orosz László Bethlen utcai lakos a napokban inasképen fogadta fel Váci András 14 éves fiút. — A gyermek azonban ugylátszik megunt a mesterséget s tegnap ellépet a balfenéken. — Körözik.

— **A villa jubileuma.** A sok mindenre évforduló között, az idén az étkezésnél ma már szegénynek, gazdagnak egyaránt nélkülözhetetlen a villa megszületésének jubileumát üheljük meg. Kétszáz éve, hogy a villa népszerű lett Európa népei között. Villát már azelőtt is használtak az ételek felállítására, az evéshez azonban hosszú ideig az emberek csupán azt a két ötagú villát használták, amit prózáiban ugy mondhatunk, hogy a kezükkel ettek. A tizenegyedik században említik először a krónikások, hogy Silvio Domenico velencei doge görög eredetű felesége evett a keze helyett villával. De ezt olyan elpuhult raffineriának tartották még, hogy amikor a doge felesége súlyos beteg lett, ezt az isten büntetésének gondolták elpuhultsága miatt. Később egy francia Velencéből a francia királyi udvarba vitte a villahasználat szokását, de a polgárság gúnyolódva fogadta ezt az újítást. Sokáig tartott, amíg a villa elterjedt a társadalom minden rétege között és az első adatok, melyek általános használatáról szólnak, 1605-ből valók. Most tehát a kétszázéves jubileumát ünnepeljük.

— **Az egri katonai vérengzés.** Tegnap rövid távirat útján hírt adtuk az egri katonai vérengzésről. Most Egerből még a következőket jelentik: Az Egerben vasárnap este katonák és polgárok között történt véres összeütközésre vonatkozólag Majzik Viktorral, Heves vármegye alispánja közölte egy újságíróval, hogy olvasta a vérengzésről írt hírlapi tudósításokat, a melyeket azonban tulzottnak tart. Tény az — ugymond hogy vasárnap este az Ersek-kertben a földművesek multságán összeütközés történt a legények és katonák között s a legények a katonákat hosszas dulakodás után kiszorították a mulatságból. Megjegyezte az alispán, hogy a botrányt okozó katonák nem az Egerben állomásozó rendes katonaság közül valók, hanem az 5 ezred Szatmáron állomásozó egyik zászlóaljához tartoznak, a kik most gyakorlaton vannak Egerben. A vérengzést egyébként egy tiszt helyettes idézte elő mert az ő parancsát történt a lövöldözés. Halott mindössze egy van, még pedig egy 14 éves fiú, aki korsóval a kezében a patakra

ment vízért, amikor a halálos golyó érte. A szerencsétlen fiút tegnap reggel boncolták fel a törvényszéki vizsgálóbíró jelenlétében. Azonkívül a vérengzésnek három súlyosan sebesültje van. Az esetről az alispán azonnal jelentést tett a belügyminiszteriumnak, ahonnan azonban intézkedés még nem történt. A vizsgálatot egyébként a törvényszéki vizsgálóbíró megindította a katonai hatóság részéről pedig szintén megindult a vizsgálat. Az alispán híradása szerint a városban teljes nyugalom van s a város még külön közgyűlés összehívását sem tartotta szükségesnek.

— **Szent István napja és a vasutak.** A Szent István ünnepnap alkalmából az államvasutak, valamint a kassa—oderbergi vasut magyar vonalainak minden állomásáról, az üzemükben álló helyierdekü vasutak állomásainak és a szomszédos forgalomnak kizárásával, mind a három kocsiosztályra nézve Budapestre mintegy harminc százalékkal mérsékelt áru menettérti jegyeket adnak ki. E menettérti jegyeket augusztus 18, 19, és 20-ik napjain, az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban — valamennyi személyszállító vonathoz (expresszvonatok kivételével) — fogják kiadni. — A menettérti jegyek 5 napig érvényesek oly módon, hogy a kiadás napját első napnak számítva, érvényességük az ötödik napon éjféltől lejár, de a visszatérés legkorábban augusztus 20-án történhetik délután, korábbi visszatérés esetén a jegyek érvénytelenek. Az utazás megszakításának nem menet, sem jövetkor nincs helye. Gyermeknek részére külön kedvezmény nincs.

— **Vizsgálat a kiszolgált katoná ellen.** A hadügyminiszter, egy konkrét eset alkalmából, most a következő általános érdekű döntést hozta: A szolgálati kötelességének eleget tett katonát a három éven túl is visszatartani azon a címen, hogy ellene a hadbírósg előtt büntügyi vizsgálat van folyamatban, nem lehet. Azonban az elbocsátás dacára a hadbírósg a vizsgálatot lefolytathatja az illető katoná ellen.

— **Megkerült lopott holmi.** Megirtuk a minap, hogy Keresi Berta cselédleány Miskolczy Jenő szolgálatadóját meglopta. Az ellopott holmik hollétéről azonban minden felvilágosítást megtagadott. A rendőrség tegnap kinyomozta, hogy Berta cseléd a holmit Hadnagy Gergelyné Vörösmarti u. 19. szám alatt lakó asszonynál tette le. Azt mondta, hogy a cseléd lakást jött hozzá kivenni s a ládáját oda hozta. A tolvaj leányt az ügyészség fogházába szállították.

— **Nagy tüzek.** Tencsénből jelentik, hogy Zsolnán nagy tüzvész pusztított — Predméren a Rozeneveig féle papirzacskógyár égett le. — A turacmegeyi Kisfalud, a mely Stubnyafüredővel össze van építve, 22 ház égett le a melléképületekkel együtt továbbá sok gabona, szárnyas és igavonó állat. A kár nagy.

— **A láb.** Klar Amália kocsis felesége a következő iratot vitte be nemrég egy bécsi munkáslap szerkesztőségébe:

Z. 802905. Fizetési meghagyás.

Klar János Z. 18.139—05. tanácsi határozat alapján felszólítatik, hogy három koronát mint levágott bal alsó lábszárért járó sírhelyilletéket, különbeni végrehajtás terhe alatt fizesse meg.

A XII. ker. főpénztárnoki kirendeltség részéről:

Bécs, 1905. május 15.

F. Hirsch.

Klar fuvaros volt. Március 13-án fölszálás közben lecsuszott kocsijáról és a kocsi átment mindkét lábán. A jobb lába úgy, a hogy meggyógyult, a bal lábszárát azonban le kellett vágni. Klar ma szerencsétlen nyomorék, a kinek öt kis gyermekről kell gondoskodia.

Az asszony a házhoz van kötve, mert a szegény nyomorék még egy pohár vizet sem tud magának venni. Így azután a héttagú család a szerencsétlenség óta a legnagyobb nyomorban él. A család éhezik, nyomorog és el van keseredve. És ekkor a keresztény szociális bécsi községtanács kenettől esepéző tagjainak nincs más gondjuk, mint 3 korona illetéket behajtani a nyomorékon. Ha a bécsi tanács, írja a Népszava, igazán szívem viselné a bécsi nép sorsát, azon kellene törnie a fejét, hogy hogyan segítsen a szerencsétlen család nyomorán, nem pedig azon, hogy hogyan vegye ki szájából az utolsó falat száraz kenyeret is. De ezzel a tanács edes keveset törődik. Meg kell ezt fizetnem? — kérdezte az asszony sirva. — Nem, hadd foglaljanak — felelték elvtársaink. Tegnap ürittettem ki a matracokat, hogy a löszört eladjam. A fűszeres már nem akar hitelezni. . .

— **Arany Bika Mulató.** Várakozáson felüli műsort mutat be ma az Arany Bika Mulató. Nagy anyagi áldozatok árán elhozatta H. Solossyt a külföldön óriási sikereket elért mimikust, ki villám gyorsasággal változtatja arcát és ruházatát. Meg vagyunk róla győződve, hogy itt is hasonló sikert fog aratni. A műsornak egy szintén meglepetést nyújtó száma Miss Jackson eredeti angol homok táncosnő. Sokat várunk Little Carabin kiválóságáról ismert akrobata táncostól. Az új és fényes műsor bizonyára vetélkedik majd a cirkusszal. A közönség sokat mulat az új bohózatban a Schumkeles családon, melyben az orfeum új komikájának Német Terike ér el nagy hatást, dícséretet érdemel Kiséri Nándor az új komikus.

— **Letartóztatott rablómerénylők.** Budapestről írják: Posfai János bicskei baromfikereskedő az éjszaka két órákor a Bercsenyi-utcában hazafelé tartott, amikor a Losoney-utca sarkán négy ember megrohanás és a pénzt követelte. Posfai segítségért kiabált, amire a négy ember a földre teperte, és elraboita 160 koronát tartalmazó pénztárcáját, elfutottak. A rendőrség nyomban megindította a nyomozást és még ma délelőtti sikerült elfogni a rablókat. Ezek Méri Gyula, Tabi János, Kósa György és Kuror Lajos lóhajesárok. Egy Tisza Kálmán-téri korosmában mulattak.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac utca 44. dr. Ujfaluassy-ház. Állandó fényképképzés és a műterem kapubejáratánál levő káprakabátban.

x Használja a híres Hajdusági pedrót. Egy doboz 50 fillér. Kapható Grosz Nagy Ferenc gyógyszerésznél Debrecen, Kossuth-utca Arany-egyszerű gyógyszerár.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

TAVIRATOK.

Felfüggesztett pap.

Eszék, aug. 8. Tomljenovics Krezimirt, Uj-Zalánkemen papját, aki az ellenzéknek buzgó hive, és a kit a legközelebbi választásokra képviselőjelöltnek szemeltek ki, egyházi hatósága felsőbb parancs nem teljesítése miatt felfüggesztett állásától.

A francia hajóraj látogatása.

Portsmouth, augusztus 7. Nagy ember-tömeg hurrákiáltásai és az angol hajóraj üdvözlő lövései mellett hajózott be ma délután 18 francia hadihajó Caillard tengernagy parancsnoksága alatt. A hajóraj, a mikor a királyi yacht mellett elhaladt, üdvözölte a királyt. A francia hajóraj sok száz yacht

mellett haladt el, a melyek között a német császár Meteor nevű yachtja is állott teljes lobogódiszben. Mikor a hajóraj horgonyt vetett, Caillard a király yachtjára ment, hogy megtegye a hivatalos látogatást.

Conces, augusztus 8. Edvard angol király tegnap este a Victoria and Albert yacht-on díszbédet adott, a melyen a király, a királyi család tagjai, Cambon francia nagykövet és a francia hajóraj tisztjei vettek részt. A király tószót mondott, amelyben megemlékezett arról a szíves fogadásról, a melyben az angol flotta Brestben részesült, és ama reményének adott kifejezést, hogy a francia hajóraj látogatása a két ország barátságának kötelékét meg fogja szilárdítani.

Öngyilkos törvényszéki bíró.

Aranyosmarót, aug. 8. Az idevaló törvényszékeknek egy nagy képzettségű bírása, Hazay Gyula ma agyonlőtte magát. Hazay tettét gyógyíthatlan betegsége miatt követte el.

Szörnyű katasztrófa.

Eszék, aug. 8. Dragics Lukács, a brodi Antolek-féle gyógyszerár laboránsa bengáli tűzanyagot készített és cigarettája tűzével vigyázatlanságból hozzáért szanyaghoz, amittől az fellobbant. A robbanás Dragicsot megölte és a laboratóriumban nagy pusztítást vitt véghez. A robbanástól a szomszéd házában lakó Gyurgyevics ügyvéd szakácsnője Pencsevics Mari annyira megijedt, hogy ennek következtében az éjjel meghalt.

Öngyilkosság Nyiregyházán.

Nyiregyháza, aug. 8. Balogh Sándor pénzügyminiszteri irodavezető rokónai látogatására ideérkezett. Ma öngyilkosságot követett el. Hátrahagyott levelében tettének okául súlyos anyagi zavarait jelöli meg.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, aug. 8.

Buzakinálat és vételkedv csekély jó. Szilárd iránzat mellett 25,000 métermázsza került forgalomba kezdetben tartott, később 40 fillérig drágább áron. Egyébb gabonának szilárdak. Idő: szép.

Buzakotóberre	16.18-20.
" áprilisre	16.60-62.
Ross októberre	13.16-18.
" áprilisra	13.50-54.
Zab októberre	11.90-92.
" áprilisra	12.38-40.
Tengeri, augusztusra	16.30-40.
" szeptemberre	00
" májusra	12.90-92.
Répe augusztusra	24.40-60.

Törvényszék.

§ Tisza István gróf és Kossuth Ferenc, mint tanúk. A folyó év elején lezajlott általános képviselőválasztás alkalmával a főváros VII. kerületét egy ismeretlen fiatal ember óhajtott képviselni a parlamentben. Ez az ifjú Gerő Ernő volt, aki a választók bizalmát kizárólag politikai — jövője alapján készítette. A bizalom azonban komikusan csekély mértékben nyilatkozott meg, s néhány lap erősen szatrasztikus megjegyzéseket fűzött ez egyébként jelentéktelen eseményhez. Gerő Ernő e megjegyzésekben sértést látott, és sajtópórt indított Hajdu Miklós dr. és Nadas Sándor hírlapírók ellen. E sajtópórt kapcsán a panaszos tegnap beadványt intézett a törvényszékhez, amelyben kéri Tisza István grófnak és

Kossuth Ferencnek tanuképpen való kihallgatását azon az alapon, hogy ők úgy szepelölten multjáról, mint komoly jelöltségéről tudomással bírnak. A tárgyalás ilyenformán elég érdekesnek ígérkezik.

A porcellán német.

— Elbeszéli egy megviselt férj. —

Irta: Jakab Ödön. 5.

Habozás nélkül fogtam munkához: keresgélni kezdtem az asztalfiókban. S nem is kellett sokáig fáradoznom. Egy papírosomag alá rejtve félbehagyott levelet találtam. Lát-szott, hogy friss írás. A mamának volt írva. Valószínűleg a séta miatt maradt befejezetlenül.

Hangzott pedig a levél szóról-szóra ekként:

„Drága, aranyos Mamucim!

Bocsáss meg, hogy későn válaszolok, de jól tudod, hogy már az intézetben is megvolt ez a gyengém. Pedig annyi minden furja az oldalam, a mit közölnöm kell veled.”

— Na, csak lássuk!

„Először is szomorun jelentem, hogy a felejthetetlen kis „Frici” az Urban — megboldogult. Vendégünk volt ugyanis a minap este s a szerencsétlen flótás véletlenül úgy leütötte szegényt az sztalról, hogy földi hüvelyke izzé porrá tört.”

— Ezt mind tudjuk!

„Oh ha látad volna, milyen zavar, milyen ijetség volt! Félték, hogy skandalumot csapok. Holott én alig tudtam visszajölni a nevetésemet!”

— Micsoda?!

„Mert hát biz’ az úgy nevezett, hogy a mint akkor este asztalt terítettem: én magam törtem el Fricit, a saját kezeimmel. Hogy pedig e miatt a férjem rajtam ne mulasson: hamarjában tojásfehérjével összeragasztottam s odatettem, mint rendesen, remélve, hogy poharazás közben hátha leüti valamelyik férfi. Ugy is helyeztem el, hogy kénybe essék.”

— Ühm!

„Ugy-e, pompás tréfa? Különbén jól vagyok. Járom minden délután sétálni s gyönyörködöm a szép kirakatokban. Oh, ha látnád, milyen kalapok vannak most: Sze-retné az ember a magát a földhöz vágni, ha azokat látja.”

— Csak vágjad!

Aztán, drága, jó Mamucim, bizalmasan monddok még valamit. Tgdóm, hogy nem illik s talán de a szívem mégis csak azt sugja, hogy az én aranyos Mamucimnak még ezt is elmondhatom. Képzeld van egy gavallérom!

— Van ugy-e?

„De ne haragudj, mert bizony Isten egész tisztességes dolog. Tudod, csak afféle, a mit művelt nyelven „flirt”-nek neveznek. Szindarab is van róla. Olyan csinos kedves ember! Megvallotta, hogy szeret.”

— Csakhogy ezt már én is észrevettem, hékás!

„De, drága Mamucim, igazán nehogy rosszat gondoldj! Semmi, de semmi sincsen egyéb köztünk, csupán annyi, hogy minden délután lekiér Gruberhez, a Városligetbe s ott is velem fogyaltozik. Nincs ebben semmi rossz! Legalább nem vagyok egyedül...”

Ennyi volt készen a levélből.

De nekem éppen elég volt idáig!

Zsebre vettem gyorsan a beces vallo-mást s nekiíromodtam a Városligetnek, egyenesen a Gruber-kávéházba.

Gyönyörű szép májusi verőfény sütött a városra. Késő délutáni mozgalmal élet nyüzsgött mindenfelé. Szűk lakását elhagyva mindenki a szabad levegőn tolongott. Még a házak árnyékai is hűsölve heverték az utcákon keresztül.

En a sok boldog ember között, mint az örült, vakon törtetem előre, teli fájdalommal és szomjas bosszuvágygyal. Alig vártam, hogy Bandival szemtől szembe álljak!

Mikor azonban Gruberhez leértem, szinte megütött a guta! Ott fogyaltozott

az én hűséges életpárom — a detektívvel!

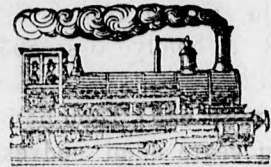
Pedig a detektívnek ugyancsak sietőse dolga lehetett, mert úgy elfutott, hogy azóta se láttam.

A hűledező asszony azonnal karon ragadtam s elburocoltam a vendégek közül.

— De, Laci — szepegte utközben — bizony Isten, nem én vagyok hibás! Ő szö-lített meg az utcán...

— Hallgass majd otthon!...

(Vége.)

MAGYAR
állam vasutak
menetrendje

1905. május hó 1-től.

Debrecenből indult:		óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	46
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel	8	57
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	3	30
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10	25
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—
Csak Szatmár (gyorsvonat) —	d. u.	6	55
Csak Szatmár (teher v. sz. sz.) —	este	8	24
Szatmár — M.-Sziget f. (gyorsv.) —	d. u.	12	11
Miskolc — Kassa felé — — —	reggel	8	18
Miskolc — Kassa felé — — —	este	7	17
Szerencs — S.-A.-Ujhely Kassa, f.	d. u.	4	36
	reggel	5	35
	reggel	5	44
	d. e.	8	09
	d. e.	8	16
H.-Böszörmény	d. u.	11	11
B.-Sz.-Mihály	d. u.	11	20
felé	d. u.	4	41
	d. u.	4	54
	este	7	—
	este	7	07
F.-Abony felé m. á. vasutól	reggel	4	35
F.-Abony felé vásártérről —	reggel	4	56
O.-Kócs — Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4	56
O.-Kócs — Polgár felé vásártérről	d. u.	5	16
Derecske — N.-Léta felé — — —	reggel	9	35
Derecske — N.-Léta felé — — —	d. u.	4	51
Bpestre érkezik:			
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40
Az este 10 ó. 31.-kor ind. sz. v.	reggel	5	45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9	35
Budapestről Debrecenbe indult:			
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor érk. gy. v.	reggel	7	25
A d. u. 8 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9	—
Az este 6 ó. 29 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2	35
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7	—
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9	15
Debrecenbe érkezik:			
Budapest felől (sznmélyvenat)	d. u.	8	29
Budapest — Nagyvárad f. gyors	este	6	40
Budapest — Nagyvárad felől —	éjjel	2	24
Budapest — Nagyvárad felől —	d. u.	3	29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	46
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	57
Szatmár — M.-Szegedről — — —	d. e.	4	31
Csak M.-Szigetről (gyorsvonat)	d. u.	10	11
Csak M.-Szigetről — — —	este	6	48
Szatmár felől — — —	este	8	04
Kassa — Miskolc felől — — —	d. e.	8	19
Kassa — S.-A.-Ujhely — Szerencs	este	11	31
	reggel	7	30
	d. e.	7	40
	este	6	22
	este	6	29
	d. u.	3	29
	d. u.	3	35
F.-Abony felől vásártérről —	d. u.	7	44
F.-Abony felől m. á. vasutól —	d. u.	7	54
O.-Kócs — Polgár felől vás. tér.	reggel	5	25
O.-Kócs — Polgár felől m. á. v.-hoz	reggel	5	35
Derecske — Nagy-Léta felől —	reggel	7	15
Derecske — Nagy-Léta felől —	d. u.	3	13

Lähne-féle tan- és nevelő-intézet ::
Sopron.

**Elemi iskolával,
8 osztályu nyil-
vános főgimná-
ziummal és reál-
iskolával.**

Egyéni tanítás és nevelés. Leikiismeretes és szigorú felügyelet. Növendékek rendre és ön álló munkássága szoktattatnak. Új növendékek már augusztus hónapban is felvétetnek. Prospektussa és mindennemű felvilágosításukérsz egészen szolgál az igazgatóság.

**Még csak 5 napig.
CIRCUS Sidoli Cäsar**
a Vásártéren.

Ma szerdán aug. 9-én este 8 órakor
1-ső nagy Parforce-előadás
villámműsorral.

2 A t. közönség ezen este többet lát, mint máskor **2** este
Kizárólag új műsor.

Uj! **Először** Uj!
A fehér lovag.

Legújabb szenzációs sport jelenet, gyönyörű világitási effektussal, Petoletti Károly ur által
„A fehér lovag”
fehér születési arabs telivér-pej ménnel.
Debrecenben még nem mutatott.
1-ső rangu különlegesség.

Uj! Sidoli igazgató legújabb eredeti löldomítása. **Uj!**
Két uj ballet.

A műsor 25 számot tartalmaz.

Jegyek előre válthatók **BORSOS KATA** szíjletében, Városház-épület. Részletes műsor este a cirkusban. — Buffet a cirkusban.

Holnap Csütörtök augusztus 10-én este 8 órakor

Ujdonsági estély.

Először Arcadia vár nagy keleti kiállításí némajáték, előadja a circus összes személyzete, rendezi és beosztotta Pedoni Renato kir. olasz udvari balletmester.

Feltűnést kért!!!

18 k. helyett
csak 7 kor

Pompás metronir-Gloria-ezüst óra. 3 erős fedéllel ugró borítékkal, gazdegon vésvé, pompásan járó, 8 évi jót állás mellett, utánváltéi csakis 7 korona.

Uhrenf. J. köniq.
Wien, VII. Westbahnstr. 36/72.

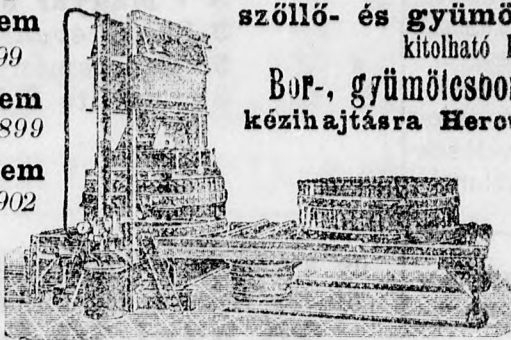
Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1899

Arany érem
Budapest 1899

Arany érem
Pozsony 1902

hydraulikus
sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmust a nagy üzem számára, kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat kézi hajtásra Herculesnyomó-szerkezettel fa vagy vastányérral. Gyümölcs- és

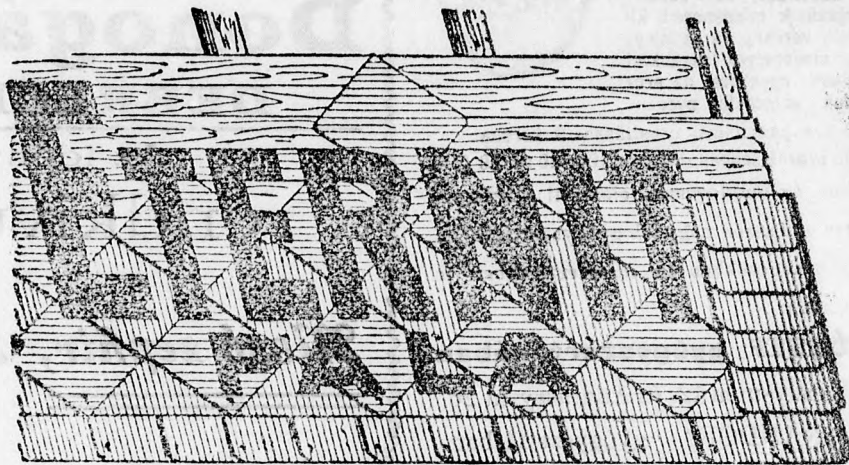
szőlő-örlőket,
bogyózógépeket
Gyümölcs-aszáló-készülékeket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mintekülönlegességet a legújabb szerkezetben.

MAYFARTH PH. és Ta., BÉCS, II/1

különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.
Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kéretnek.

A JELENKOR LEGJOBB TETŐFEDÉSI ANYAGA

MAGYARORSZÁGI KÖZPONT:

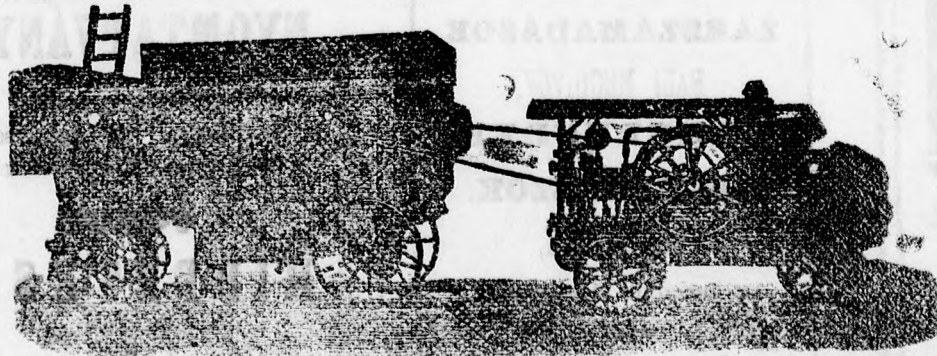
ETERNIT MŰVEK HATSCHKE LAJOS
BUDAPEST-VI. ANDRÁSSY-ÚT 33.

Eladási hely: Lukács Vilmos cégnél, DEBRECEN.

„M A Y E R” gepgyár

vas- és fémöntöde részvénytársaság SZOMBATHELY.
Haktar: Budapest, V. Lipót-körút 15 szám.

Készít mindennemű kűtűnd szerkezetű Benzin- és szívó-gázmotorokat 1-50 lóerőig.
Legolcsóbb üzem! **Benzin-motoros cséplőkészletek** Tűzveszély kizárva!

Malomépítészet Uj hengerszékek minden e szakmába vágó gépek gyártása műalmi berendezések.

Különlegesség Legújabb szerkezetű csaváros és szabad. kir. víznyomásu borsajtók.

Osborne D. M.-féle világhírű amerika arató és kaszáló gépek magyarországi kizárólagos képviselősége

Képes árjegyzékét ingyen és bérmentve. * Kivánatra ingyen és bérmentve külön kölcsönvetést ingyen.

Hirdetések
művészi illusztrálása,
szövegezése,
eredeti tervezelek ki-
dolgozása és előle-
ges költségvetések
teljesen díjtalanul.

GOLDBERGER AV.
BUDAPEST, VÁCI-UTCA 20. — HIRDETÉSI IRODA.

Még a modern vegyészeti hatalmas haladása és ebből kifolyólag keletkezett számtalan kozmetikus készítmény sem volt képes a 40 év óta bevált Dr. Lengyel frígyes

Nyirfa-Balzsam

gipercikket hátérbe szoritani: ez annak jele, hogy ebben tényleg jó, a természet által készített bőrszépítőszert bírnak. Azon tulajdonsággal bír hogy általa a felső bőrréteg lassankint lehámlik és az ily módon tisztított bőr alatt levő réteg üde, ifjított alakban mutatkozik és ezzel egyidejűleg megszűnik mindennemű kiütés, szeplő, folt, vörösség és anyajegy az arokedők és himlőhelyek lassankint teljesen kisimulnak, egyszóval az arczin friss és élénk színezetet nyer.

Egy korsó ára használati utasítással 3 korona. Dr. Lengyel féle benzoé-szappan darabonként 120 és 70 fillér egyen enyhén hat és ténylegesen elősegíti a balzsam hatását. Raktáron az összes nagyobb gyógyszerárakban és gyógyszerkereskedésekben és illatszertárakban továbbá a főraktárban.

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tárában
Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26
valamint a „NÁNDOR” gyógyszer-tárban
Váci-körut.

Legelőcsőbb és legjobb sorsjegyek

3% Magyar Jelzálog Hitelbank nyeremény sorsjegyek.
3 huzás évenként: a legközelebbi f. é. június hó 25.
3 főnyeremény évenként 200.000, 100.000, 100.000 kor.
3% évente 6 korona kamat jövedelmezőség.

100 drb.

ily 3%-os magy. jelz. nyer. sorsjegy megvásárlására egy társaságot alakítottunk: 50 tag részére, oly formán, hogy minden tag

25 havi 10 frtos részlet befizetése ellenében
jogot szerez, az időközi esetleges nyereményekre, a teljes befizetések után pedig 2 drb eredeti

3% magy. jelz. nyerem. sorsjegyre illetve nyeremény jegyre.

Csak rövid ideig fogad el előjegyzéseket a
Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank.

Donogán és Somossy DEBRECEN, Kistemplombazár.

Az idény előrehaladottsága miatt
rendkívül leszállított áron
árusítunk

**Mosó zephir, Kreton, Ruhavászon Etamine,
és Batistokat.**

LÁSZLÓ JÓZSEF

TELEFON 275.

könyvnyomda és könyvkiadóhivatal,

TELEFON 275.

DEBRECEN, Csapó-utca 9. szám.

KÖNYVEK,
folyóiratok,
ÁRJEGYZÉKEK,
számlák,
ZÁRSZÁMADÁSOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TANCRENDEK,
FALRAGASZOK,
KÖRLEVELEK,
a legjobb kivitelben.
a „SZABADSÁG”
pol. napilap,
kiadóhivatala.

A legdivatosabb betűkkel ellátott,
gyorsasajóval felszerelt

KÖNYVNYOMDA,

hol mindennemű

NYOMTATVÁNYOK

izlésteljesen, gyorsan és
pontosan, a legelőcsőbb
árak mellett készíttetnek.

HIRDETÉSEK

a
„SZABADSÁG”
részére

jutányosan felvételnek.

A
„SZABADSÁG”
a legnagyobb és legel-
terjedtebb politikai
napilap.

ELŐFIZETESI ÁR:

Helyben:

Egész évre . . . . 12 kor.
Fél évre . . . . . 6 kor.
Negyed évre . . . . 3 kor.

Vidéken:

Egész évre . . . . 20 kor.
Fél évre . . . . . 10 kor.
Negyed évre . . . . 5 kor.